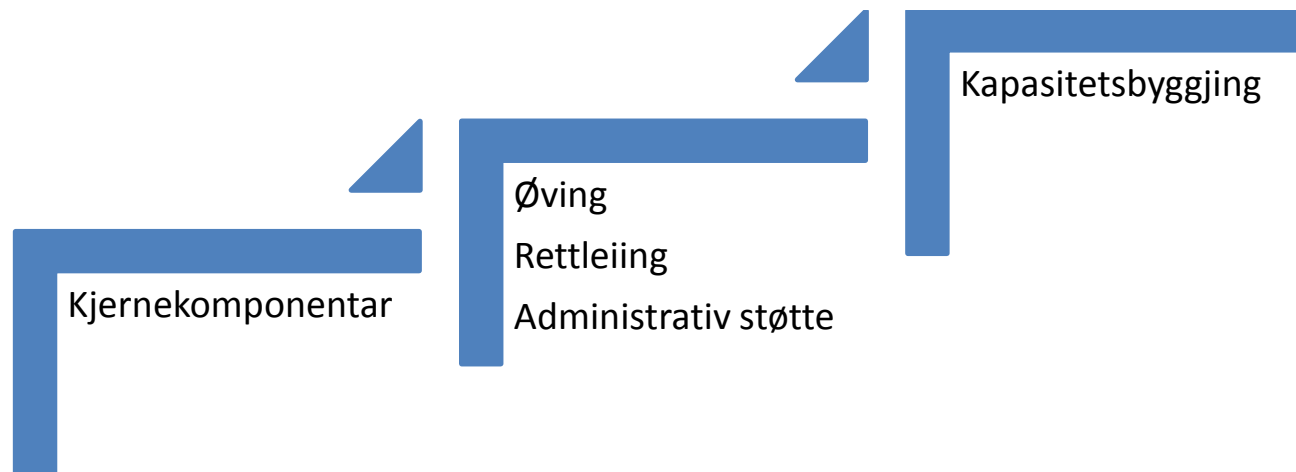

OSTERØY KOMMUNE
Sektor for oppvekst, undervisning og kultur

Tiltaksplan for språkarbeid i Osterøy kommune 2018-2019 (vedlegg til strategisk plan for språkarbeid).

Innhold:

Tidsplan for språkarbeid	side 3
Tiltaksplan – barnehage	side 4
Tiltaksplan 1. - 3.trinn	side 11
Tiltaksplan 4. – 6.trinn	side 16
Tiltaksplan 7. – 10.trinn	side 21

OSTERØY KOMMUNE
Sektor for oppvekst, undervisning og kultur

Tidsplan for språkarbeidet i Osterøy kommune

Tid:	Barnehage	Overgang Barnehage/skule	Barnetrinn	Overgang Barnetrinn/ungdomstrinn	Ungdomstrinn
Januar	Oppstart språkløyper i den einskilde barnehage Møte i arbeidsgruppe Nettverksmøte		Oppstart språkløyper ved den einskilde barneskule Møte i arbeidsgruppe Nettverksmøte		Oppstart språkløyper ved ungdomsskulen Møte i arbeidsgruppe Nettverksmøte
Februar	A Arbeidsgruppe rbeidsgruppe		Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe
Mars	Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe
April	Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe
Mai	Arbeidsgruppe	Nettverk	Arbeidsgruppe	Dialogmøte	Arbeidsgruppe
Juni	Undervegs- Evaluering Nettverks- grupper		Undervegs- Evaluering Nettverks-grupper	Nettverk	Undervegs- Evaluering Nettverks-grupper
August	Arbeidsgruppe	Oppstartsamtale	Arbeidsgruppe	Dialogmøte	Arbeidsgruppe
September	Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe
Oktober	Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe
November	Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe		Arbeidsgruppe
Desember	Evaluering	Evaluering	Evaluering	Evaluering	Evaluering

Arbeid ved den einskilde barnehage og skule

Barnehagane og skulane må utarbeida sine egne handlingsplanar på bakgrunn av tiltaksplanane som er utarbeidd for språkarbeidet i kommunen. Barnehagane og skulane må prioritera tiltak ut frå sin eigen ståstad, t.d.arbeid med fleirspråklege barn.

Nokre av resultatmåla overlappar kvarandre, slik at nokre språkpakkar står oppført fleire stadar.

Tiltaksplan for barnehage

Innsatsområde 1: Systematisk og målretta språkarbeid i barnehage og skule

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status:
1. Personalet i barnehagen skal bruka språkleg deltaking som drivkraft for språkutvikling hjå barna.	- Språkarbeidet i barnehagen vert innarbeida i eigne planar. - Personalet skal bruke språket medvite og aktivt, gjennom heile barnehagekvardagen. - Personalet skal legge til rette for lek/aktivitetar som stimulerar til bruk av språk.	Språkløyper: - «Språkkvardag» Rammeplan for barnehagen: - Kommunikasjon, språk og tekst Språk i barnehagen – mykje meir enn berre prat (red. 2017): - Språk i barnas lek - Arbeid med barnehagens språkmiljø og barns språk - Vurdering av språklig kompetanse - Vurdering av språkmiljø - Språkutviklande samtalar	Styrar Ped. Leiar/ Bhg. lærar	Start vår 2019 «Språkkvardag» Evaluering juni 2019	

2. Personalet har god kompetanse på barn si språkutvikling.	• Kompetanseheving hjå heile personalet om barn si språkutvikling. • God forståing og handlingskompetanse i å arbeide med barn sine ord/omgrep og fonologiske medvit. • Lik forståing og praksis i personalet for kartlegging av barn sitt språk.	Språkløyper: - «Språkkvardag» Språk i barnehagen – mykje meir enn berre prat: - Språkutvikling - Ord og omgrep - Språkleg bevisshet og språkstimulering - Vurdering av språklig kompetanse	Styrar Ped. Leiar/ Bhg. lærar	Start vår 2019 «Språkkvardag» Evaluering juni 2019.	
3. Personalet skal ha kompetanse på ulike måtar å formidle tekstar og forteljingar.	• Personalet arbeider systematisk med litteraturformidling og leseglede hjå barna. • Personalet brukar ulike metodar for litteraturformidling.	Språkløyper: - «Språk og leseaktivitetar» Biblioteket/Bokbuss Språk i barnehagen – mykje meir enn berre prat: - Forteljingar - I bøknes verden	Styrar Ped. Leiar/ Bhg. lærar	Start haust 2019 «Språk og leseaktivitetar» Evaluering vår 2020.	

Kjenneteikn på god praksis:

Resultatmål 1: «Personalet i barnehagen skal bruke språkleg deltaking som drivkraft for språkutvikling hjå barna».

- Eit fysisk miljø som stimulerer til god språkutvikling
- Barnehagen har faste rutiner for språkgrupper.
- Personalet heldt på merksemd i samtalen med barn.
- Faste rutiner for å vurdere barnehagen sitt språkmiljø.
- Personalet er medvitne si rolle som gode språkmodellar, er aktive i dialog, leik og lesing med borna.

Resultatmål 2: «Personalet har god kompetanse på barn si språkutvikling».

- Personalet arbeider bevisst med dokumentasjon og vurdering av enkeltbarn sitt språk.
- Personalet observerer barna sitt språk og legg til rette for god språkutvikling for det enkelte barn.
- Personalet skal oppmuntre barna til å fabulere og leike med språk, lyd, rim og rytme.
- Personalet legg til rette for at barna lærer nye ord og omgrep ved konkrete erfaringar og opplevingar saman med andre.

Resultatmål 3: «Personalet skal ha kompetanse på ulike måtar å formidle tekstar og forteljingar».

- Personalet brukar dramatisering, dialogisk lesing, høgtlesing og digitale verktøy i formidling av litteratur.
- Personalet brukar litteratur bevisst knytt til ulike tema i barnehagen.
- Personalet er medvitne i val av bøker, for å ivareta ulike interesser hjå gutar og jenter.

Innsatsområde 2: Overganger i heile utviklings- og læringsløpet

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status:
1.Felles plandokument som sikrer språkarbeidet mellom barnehage – skule/sfo for alle barn.	• Vere kjent med kvarandre sine læreplanar og kultur for språkarbeid • Legge til rette for nettverksmøter	Språkløyper: - «Overgang barnehage – skule»	Sektorleiing	Start vår 2019 Evaluering vår 2020	
2.Personalet skal ha kunnskap om samanheng i språkarbeidet ved overgangen mellom barnehage og skule.	• Systematisk språkarbeid med innhald, form og bruk. • Personalet i barnehage og skule har kompetanse på bruk av observasjon og kartleggingsverktøy. • Felles mal for	Språkløyper: - «Overgang barnehage –skule» Kartlegging: - «Elevens si lese- og skriveutvikling» - «Tras - observasjon av språk og dagleg samspel»	Sektorleiing	Start vår 2019 Evaluering vår 2020	

	overgangs- samtale.				
Kjenneteikn på god praksis: 1.Felles plandokument som sikrar språkarbeidet mellom barnehage – skule/sfo for alle barn. - Personalet brukar felles mal for overgangssamtale mellom barnehage og skule med fokus på barn sitt språk 2.Personalet skal ha kunnskap om samanheng i språkarbeidet ved overgangen mellom barnehage og skule. - Faste språkgrupper for 5 åringar med fokus på språkleg bevisstgjerjing. - Barna får utforske og gjere seg erfaringar med lese- og skriveaktivitetar. - Barna får erfare samanheng mellom munnleg forteljing og skriftlege uttrykk.					

Innsatsområde 3: Fleirspråklege barn i barnehage og skule

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status:
1.Leggje til rette for ein god språkleg start for fleirspråklege barn i barnehagen.	- Oppstartssamtale med føresette med fokus på barnets morsmål - Dei tilsette har kjennskap til fleirspråklige barn si språkutvikling. - Bruke foreldre som ein ressurs.	Språkløyper: - «Overgang barnehage – skule», økt 6 «Det fleirspråklege perspektivet» <i>Språk i barnehagen – mykje meir enn bare prat:</i> - Fleirspråklege barns språktilegnelse Nasjonalt senter for fleirkulturell opplæring (NAFO):	Styrar Ped. Leiar/ Bhg. lærar	Start vår 2019 Evaluering vår 2020	

		- Foreldresamarbeid - Samtaleguide - Kartlegging Artikkel: - Nytt verktøy kan avdekke barns språkvanskar på fleire språk			
2. Ha fokus på dei fleirspråklege barna som ein språklig ressurs.	• Personalet legg til rette for språkstimulerande aktivitetar med eit fleirspråkleg perspektiv. • Personalet arbeider aktivt med å inkludere barna i fellesskapet og kommunikasjonen som foregår der. • Personalet støtter barna i bruk av morsmålet sitt, samtidig som ein aktivt arbeidar med barnas norskspråklege utvikling.	Språkløyper: - «Språkkvardag», økt 5 «Språklig variasjon og språklig identitet» Språk i barnehagen – mykje meir enn bare prat: - Fleirspråkleg perspektiv Nasjonalt senter for fleirspråkleg opplæring: - Fleirspråkleg arbeid - Mangfold i barnehagen	Styrar Ped.leiar/ Bhg. lærar	Start vår 2019 Evaluering vår 2020	

Kjenneteikn på god praksis:

Resultatmål 1: «*Leggje til rette for ein god språkleg start for fleirspråklege born i barnehagen*».

- Personalet bruker mal frå Nafo i fyrstesamtale med foreldre.
- Personalet har eit godt samarbeid med foreldra om barnas språkutvikling og språkhistorie på morsmålet.
- Personalet er bevisst at kommunikasjon ikkje bare er verbalt, men i stor grad også non-verbalt.
- Personalet må være gode og tydlege språkmodellar i møte med barna.

Resultatmål 2: «*Ha fokus på dei fleirspråklege barna som ein språklig ressurs*».

- **Personalet undrar seg saman med barna over skilnader i språket.**
- Personalet legg til rette for leik med språklydar og ord/omgrep på dei ulike språka.
- Personalet brukar enkelte omgrep frå barnet sitt morsmål i barnehage kvardagen (til dømes velkommen, telling og liknande).

Tiltaksplan for 1.-3.trinn

Innsatsområde 1: Systematisk og målretta språkarbeid i barnehage og skule

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status:
Resultatmål 1 Lærarane arbeider systematisk med ord og omgrep i alle fag, og er medvitne sin eigen bruk av språket.	Arbeid med ord og omgrep er ein del av alt arbeid med tekst, både lesing, skriving og munnlege aktivitetar.	Språkløyper, Lesing som grunnleggjande dugleik: Å arbeide med språk og vokabular, økt 1-9. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=20966	Rektor Alle lærarar	Oppstart: Februar 2019 Evaluering: Juni 2019	
Resultatmål 2 Alle lærarar er lese- og skrivelærarar.	Læraren er medviten på at lesing alltid skjer i tre fasar, og må modellere gode strategiar som kan nyttast i dei	Språkløyper, Startpakke: økt 1, 3 og 4. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=19357 Språkløyper, Skriving i byrjaropplæringa: økt 4 og 5. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=21717	Rektor Alle lærarar	Oppstart startpakke, økt 1: hausten 2018/våren 2019 Oppstart startpakke, økt 3 og 4: Januar 2019	

	tre lesefasane. Læraren må lære eleven å lesa på faget sine premissar ved hjelp av fagrelevante tekstar.			Oppstart skiving i byrjaropplæringa , økt 4 og 5: Januar 2019	
Resultatmål 3 Lærarane har god kompetanse om byrjaropplæringa.	Læraren arbeider systematisk med fonologisk medvit, ordavkoding, leseflyt, leseforståing og leseinteresse .	Språkløyper, Lesing i byrjaropplæringa: økt 1-8 https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=18077 Skriving i byrjaropplæringa: økt 1-3 https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=21717 Bokstavinnlæring og metodeval i byrjaropplæringa: økt 1-4 https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=19346	Rektor Alle lærarar		
Resultatmål 4 Alle vaksne er formidlarar av litteratur og leseglede.	Læraren må formidla lesinga sin verdi, og på	Språkløyper, Lesing og skiving i fag: Arbeid med skjønnlitterære tekstar i norskfaget. Økt 1-5. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=24491	Rektor Alle lærarar		

	den måten motivera elevane for å lesa.				
--	---	--	--	--	--

Kjenneteikn på god praksis:

Resultatmål 1, Lærarane arbeider systematisk med ord og omgrep i alle fag, og er medvitne sin eigen bruk av språket:

- Læraren har fokus på å auka elevane sitt ordforråd.
- Læraren brukar konkretar i omgrepsinnlæringa.
- Læraren snakkar om og leikar med synonyme, antonyme og samansette ord.
- Læraren arbeider systematisk med innlæring av høgfrekvente ord.
- Læraren modellerer korleis ein finn nøkkelord i arbeid med tekstar.
- Læraren har fokus på å lære eleven ord som er relevante for faget, både fagord og akademiske ord.
- Læraren lærer eleven gode ordlæringsstrategiar, som til dømes ord- og omgrepskart.

Resultatmål 2, Alle lærarar er lese- og skrivelærarar:

- Læraren må stimulere elevane til å vere aktive før, under og etter lesing av fag- og skjønnlitterære tekstar og digitale tekstar.
- Læraren modellerer korleis elevane kan arbeide systematisk med dei tre lesefasane. Elevane lærer seg strategiar som dei kan nytta før, under og etter lesinga.
- Læraren må undervise elevane i forståingsstrategiar og metakognitive strategiar.
- Læraren brukar planleggingsverktøyet «Leseplanleggjaren» i førebuing av kvar leseøkt.
- Elevane får konkrete lesebestillingar hos læraren.
- Læraren brukar planleggingsverktøyet «Skriveplanleggjaren» i førebuing av kvar skriveøkt.
- Elevane lærer faget sitt språk ved hjelp av fagrelevante tekstar.
- Læraren arbeider systematisk med dei fem dimensjonane innafor skriving: Rettskriving, setningsbyggnad og tekstutforming, funksjonell skriving, tekstskaping og interesse/motivasjon for skriving. (Sjå vedlegg 2, God skriveutvikling / lenkje under resultatmål 3)

Resultatmål 3, Lærarane har god kompetanse om byrjaropplæringa:

- Læraren må arbeide systematisk med dei fem dimensjonane i eleven si leseutvikling: fonologisk bevisstheit, ordavkoding, leseflyt, leseforståing

og leseinteresse. (Vedlegg 1, God leseutvikling)

- https://www.cappelendammundervisning.no/sek-asset/external-resources/9788202306540-Undervisningsmaterieell_God_Skriveutvikl.pdf

Resultatmål 4, Alle vaksne er formidlarar av litteratur og leseglede:

- Læraren legg til rette for arbeid med lesing kvar dag.
- Læraren må stimulere og oppmuntre elevane til å lese alle typar tekstar på ulike måtar og med ulike formål.
- Læraren er ein god rollemodell for lesing.
- Læraren legg til rette for litterære samtalar.

Innsatsområde 2: Overgangar i heile utviklings- og læringsløpet

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og valuering:	Status
Felles plan for språkarbeidet i overgangen frå barnehage - barneskule- ungdomsskule.	• Vere kjent med kvarandre sine læreplanar og kultur for språkarbeid. • «Elevens leseutvikling» • «Elevens skriveutvikling». • Nettverksmøte	Språkløyper, Byrjaropplæring: Overgang barnehage-skule, økt 1-7. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=20736 Språkløyper, Nyankomne fleirspråklege elevar: overgang barnehage-skule, økt 5. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=21016	Rektor Alle lærarar	Vår 2019 Evaluering Haust 2019	

Kjenneteikn på god praksis:

- Aktiv bruk av skjemaet «Elevens leseutvikling» og «Elevens skriveutvikling».

Innsatsområde 3: Fleirspråklege barn i barnehage og skule

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status:
Leggje til rette for ein god start for nyankomne elevar.	• Inntakssamtale • Kartlegging • Språkfadder	Språkløyper, Fleirspråklege elevar, heile pakka. NAFO: nyankomne 6-16	Rektor Alle lærarar.	Oppstart: Skulane startar arbeidet med dette resultatmålet ved behov på den einskilde skule. Evaluering: Når arbeidet er avslutta.	

Kjenneteikn på god praksis:**Resultatmål: Leggje til rette for ein god start for nyankomne elevar:**

- Skulen har gode mottaksrutinar og god kartleggingspraksis for å kunne gi nyankomne elevar ein god oppstart på skulen.
- Læraren legg til rette for at nyankomne elevar får ein «språkfadder».
- Verdsetje eleven sin bakgrunn og leggje til rette for at eleven kan fortelje om sin kultur.
- Ha fokus på dei fleirspråklege som ein ressurs i skulen.

Tiltaksplan for 4.-6.trinn

Innsatsområde 1: Systematisk og målretta språkarbeid i barnehage og skule

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status:
Resultatmål 1 Lærarane arbeider systematisk med ord og omgrep i alle fag, og er medvitne sin eigen bruk av språket.	- Elevane må læra faget sitt språk gjennom fagrelevante tekstar. - Læraren har fokus på at elevane skal læra og forstå nye ord og omgrep, og legg til rette for situasjonar der elevane må ta i bruk nye ord og omgrep. - Nytta den læringsstøttande prøven i vokabular for 6.trinn. https://www.udir.no/eksamen-og-prover/prover/laringsstottande-prover/		Rektor Alle lærarar	Oppstart: februar 2019	
Resultatmål 2 Alle lærarar er lese- og skrivelærarar.	Skapa engasjement for lesing, og vera pådrivar til å utvikla lese-kompetansen hos elevane. Læraren er medviten på at lesing alltid skjer i tre fasar, og må modellere gode strategiar som kan nyttast i dei tre lesefasane.	Språkløyper, Lesing som grunnleggjande dugleik. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=17640 (Dette er same pakke som i arbeidet med vokabular) Språkløyper, Skriving som grunnleggjande dugleik:	Rektor Alle lærarar	Oppstart januar 2019	

	Læraren må lære eleven å lesa på faget sine premisser ved hjelp av fagrelevante tekstar.	Prinsipp for god skriveopplæring, økt 1-6. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=19710 Å støtta elevane si skriving, økt 1-7 https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=21580			
Resultatmål 3 Lærarane har god kompetanse om lese- og skriveopplæringa.	- Læraren må legge til rette for språkstimulerande og læringsfremjande dialogar i dei ulike faga. - Læraren arbeider systematisk med fonologisk medvit, ordavkoding, leseflyt, leseforståing og leseinteresse .	Språkløyper, Gutar, jenter og lesing: Gutar, jenter og lesing, økt 1. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=21907	Rektor Alle lærarar	Oppstart Vår 2019	
Resultatmål 4 Alle vaksne er formidlarar av litteratur og leseglede.	Læraren må formidla lesinga sin verdi, og på den måten motivera elevane for å lesa.	Språkløyper, lesing og skriving i fag: Arbeid med skjønnlitterære tekstar i norskfaget, økt 1-5. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=24491	Rektor Alle lærarar	Oppstart vår 2019	

Kjenneteikn på god praksis:

Resultatmål 1, Lærarane arbeider systematisk med ord og omgrep i alle fag, og er medvitne sin eigen bruk av språket:

- Læraren har fokus på å auka elevane sitt ordforråd.
- Læraren brukar konkretar i omgrepsinnlæringa.

- Læraren snakkar om og leikar med synonyme, antonyme og samansette ord.
- Læraren arbeider systematisk med innlæring av hørfrekvente ord.
- Læraren modellerer korleis ein finn nøkkelord i arbeid med tekstar.
- Læraren har fokus på å læra eleven ord som er relevante for faget, både fagord og akademiske ord.
- Læraren lærer eleven gode ordlæringsstrategiar, som til dømes ord- og omgrepskart.
- Nytte den læringsstøttande vokabularprøven for 6.trinn som ligg på Udir.

Resultatmål 2, Alle lærarar er lese- og skrivelærarar:

- Læraren må stimulera elevane til å vera aktive før, under og etter lesing av fag- og skjønnlitterære tekstar og digitale tekstar.
- Læraren modellerer korleis elevane kan arbeida systematisk med dei tre lesefasane. Elevane lærer seg strategiar som dei kan nytta før, under og etter lesinga.
- Læraren må undervisa elevane i forståingsstrategiar og metakognitive strategiar.
- Læraren brukar planleggingsverktøyet «Leseplanleggjaren» i førebuing av kvar leseøkt.
- Elevane får konkrete lesebestillingar hos læraren.
- Læraren brukar planleggingsverktøyet «Skriveplanleggjaren» i førebuing av kvar skriveøkt.
- Elevane lærer faget sitt språk ved hjelp av fagrelevante tekstar.
- Læraren arbeider systematisk med dei fem dimensjonane innanfor skriving: Rettskriving, setningsbygnad og tekstutforming, funksjonell skriving, tekstskaping og interesse/motivasjon for skriving. (Sjå vedlegg 2, God skriveutvikling / lenkje under resultatmål 3)
- Nytte den læringsstøttande prøven i leseforståing for 6.trinn som ligg på Udir.

Resultatmål 3, Lærarane har god kompetanse om lese- og skriveopplæringa.:

- Læraren må arbeida systematisk med dei fem dimensjonane i eleven si leseutvikling: fonologisk bevisstheit, ordavkoding, leseflyt, leseforståing og leseinteresse. (Vedlegg 1, God leseutvikling)
- https://www.cappelendammundervisning.no/sek-asset/external-resources/9788202306540-Undervisningsmaterieell_God_Skriveutvikl.pdf

Resultatmål 4, Alle vaksne er formidlarar av litteratur og leseglede:

- Læraren legg til rette for arbeid med lesing kvar dag.
- Læraren må stimulera og oppmuntra elevane til å lesa alle typar tekstar på ulike måtar og med ulike formål.
- Læraren er ein god rollemodell for lesing.
- Læraren legg til rette for litterære samtalar.

Innsatsområde 2: Overgangar i heile utviklings- og læringsløpet

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status
Felles plan for språkarbeidet i overgangen frå barnetrinn til ungdomstrinn.	• Vera kjent med kvarandre sine læreplanar og kultur for språkarbeid. • «Elevens leseutvikling» • «Elevens skriveutvikling». • Nettverksmøte	Ventar på ny pakke i Språkløyper. Eleven si lese- og skriveutvikling: https://www.cappelendammundervisning.no/sek-asset/external-resources/9788202306540-Undervisningsmaterieell_God_Skriveutvikl.pdf	Rektor Alle lærarar	Vår 2019 Haust 2019	
Kjenneteikn på god praksis:					

- Aktiv bruk av skjemaet «Elevens leseutvikling» og «Elevens skriveutvikling».

Innsatsområde 3: Fleirspråklege barn i barnehage og skule

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status:
Leggja til rette for ein god start med språkarbeid for nyankomne elevar.	• Inntakssamtale • Kartlegging • Språkfadder	Språkløyper, Fleirspråklege elevar, heile pakka. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=19575 NAFO: nyankomne 6-16	Rektor Alle lærarar	Etter skulen sitt behov.	
Kjenneteikn på god praksis: Resultatmål : Leggja til rette for ein god start for nyankomne elevar. • Skulen har gode mottaksrutinar og god kartleggingspraksis for å kunna gi nyankomne elevar ein god oppstart på skulen. • Læraren legg til rette for at nyankomne elevar får ein «språkfadder». • Ha fokus på dei fleirspråklege som ein ressurs i skulen. • Verdsetja eleven sin bakgrunn og leggja til rette for at eleven kan fortelja om sin kultur.					

Tiltaksplan for 7. -10.trinn

Innsatsområde 1: Systematisk og målretta språkarbeid i barnehage og skule

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status:
1. Alle lærarar er lese- og skrivelærarar.	Læraren må ha kunnskap om kva som kjenneteiknar lesing og god lesekompetanse. Skapa engasjement for lesing, og vera pådrivar til å utvikla lese-kompetansen hos elevane.	Språkløyper: Oppstart, Å vera lese- og skrivelærar: https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=19332 Fagovergripande lesing og skriving: God leseopplæring, økt 1-4, https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=22583	Rektor Alle lærarar Nettverksleiar/ nettverksgruppe	Møteplanar ferdig innan januar	
2. Lærarane arbeider systematisk med ord og omgrep i alle fag, og er medvitne sin	Elevane må læra faget sitt språk gjennom fagrelevante tekstar. Læraren har fokus på at elevane skal læra	Språkløyper: Fagovergripande lesing og skriving	Rektor Alle lærarar	Våren 2018	

eigen bruk av språket.	og forstå nye ord og omgrep, og legg til rette for situasjonar der elevane må ta i bruk nye ord og omgrep.	God leseopplæring, økt 5 - 6. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=22583	Nettverksleiar/ nettverksgruppe	Evaluering mai	
3. Alle lærarar jobbar systematisk med elevane si evne til å finna informasjon, tolka og reflektera.	Læraren må kjenna til og bidra til at elevane utviklar gode læringsstrategiar. Leggja til rette for tolking - og refleksjonsfellesskap.	Språkløyper: Fagovergrepande lesing og skrivning. God skriveopplæring, økt 1 -10. https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=22568 Lesing, skrivning og digitale teknologiar Økt 1 – 4, https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=22568	Rektor Alle lærarar Nettverksleiar/ nettverksgruppe	Hausten 2019/ Våren 2020 Våren 2020 /Hausten 2021	
4. Alle vaksne er formidlarar av litteratur og leseglede.	Norsk/språklærarar Ulik tilnærming til litteraturen. Litterære samtalar.	Språkløyper: <u>Barneskulen:</u> Lesing og skrivning i fag, Arbeid med skjønnlitterære tekstar i norskfaget	Rektor Alle lærarar	Undervegs når ein arbeider med litterære tekster	

		Økt 1- 5, https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=24491 <u>Ungdomsskulen:</u> Fagspesifikk lesing og skriving Norskfagleg praksis: Økt 1 – 4, https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=24285	Nettverksleiar/ nettverksgruppe		
--	--	---	------------------------------------	--	--

Kjenneteikn på god praksis:

Resultatmål 1, Alle lærarar er lese- og skrivelærarar:

- Læraren må stimulera elevane til å vere aktive før, under og etter lesing av fag- og skjønnlitterære tekstar og digitale tekstar.
- Læraren modellerer korleis elevane kan arbeida systematisk med dei tre lesefasane. Elevane lærer seg strategiar som dei kan nytta før, under og etter lesinga.
- Læraren må undervisa elevane i forståingsstrategiar og metakognitive strategiar.
- Læraren brukar planleggingsverktøyet «Leseplanleggjaren» i førebuing av kvar leseøkt.
- Elevane får konkrete lesebestillingar hos læraren.
- Læraren brukar planleggingsverktøyet «Skriveplanleggjaren» i førebuing av kvar skriveøkt.
- Elevane lærer faget sitt språk ved hjelp av fagrelevante tekstar.

Resultatmål 2, Lærarane arbeider systematisk med ord og omgrep i alle fag, og er medvitne sin eigen bruk av språket.:

- Læraren har fokus på å auka elevane sitt ordforråd.
- Læraren snakkar om og leikar med synonyme, antonyme og samansette ord.
- Læraren modellerer korleis ein finn nøkkelord i arbeid med tekstar.
- Læraren har fokus på å læra eleven ord som er relevante for faget, både fagord og akademiske ord.

- Læraren lærer eleven gode ordlæringsstrategiar, som til dømes ord- og omgrepskart.
- Læraren arbeider systematisk med dei fem dimensjonane innanfor skriving: Rettskriving, setningsbygnad og tekstutforming, funksjonell skriving, tekstskaping og interesse/motivasjon for skriving. (Sjå vedlegg 2, God skriveutvikling / lenkje under resultatmål 3)

Resultatmål 3, Alle lærarar jobbar systematisk med elevane si evne til å finna informasjon, tolka og reflektera:

- Læraren nyttar punkta under leseforståing i «elevens leseutvikling» (vedlegg 1)
- https://www.cappelendammundervisning.no/sek-asset/external-resources/9788202306540-Undervisningsmaterieell_God_Skriveutvikl.pdf

Resultatmål 4, Alle vaksne er formidlarar av litteratur og leseglede:

- Læraren legg til rette for arbeid med lesing kvar dag.
- Læraren må stimulera og oppmuntra elevane til å lesa alle typar tekstar på ulike måtar og med ulike formål.
- Læraren er ein god rollemodell for lesing.
- Læraren legg til rette for litterære samtalar.

Innsatsområde 2: Overgangar i heile utviklings- og læringsløpet

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status
Plan for overgang barnetrinn/ungdomstrinn	• Vera kjent med kvarandre sine læreplanar og kultur for språkarbeid.	Ventar på nye ressursar i Språkløyper. Elevens lese - og skrivutvikling:	Rektorar Kontakt-	Oppstart og evaluering ved trong på det einiskilde	

	• «Elevens leseutvikling» • «Elevens skriveutvikling» • Nettverksmøte	https://www.cappelendammundervisning.no/sek-asset/external-resources/9788202306540-Undervisningsmaterieell_God_Skriveutvikl.pdf Gjeld for fleirspråklege elevar: https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=21191	lærarar	årstrinn	
Kjenneteikn på god praksis: • Aktiv bruk av skjemaet : «Elevens leseutvikling og Elevens skriveutvikling». • Kontaktlærarar overleverer skjemaet til rektor ved barneskulen. Rektorar overfører skjema til ungdomsskulen elevane skal byrja på.					

Innsatsområde 3: Fleirspråklege barn i barnehage og skule

Resultatmål:	Tiltak:	Fagressurs:	Ansvar:	Oppstart og evaluering:	Status:
Leggja til rette for ein god start for nyankomne elevar.	• Inntakssamtale • Kartlegging • Språkfadder	Språkløyper Fleirspråklege elevar: https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=24139	Rektor Alle lærarar	Oppstart: Skulane startar med dette resultatmålet ved behov ved den einskilde	

		NAFO: Nyankomne 6- 16: http://nafo.oslomet.no/nyankomne/nyankomne-6-16/		skule. Evaluering: Når arbeidet er avslutta.	
--	--	---	--	--	--

Kjenneteikn på god praksis:

Resultatmål : Leggja til rette for ein god start for nyankomne elevar:

- Skulen har gode mottaksrutinar og god kartleggingspraksis for å kunna gje nyankomne elevar ein god oppstart på skulen.
- Læraren legg til rette for at nyankomne elevar får ein «språkfadder».
- Ha fokus på dei fleispråklege som ein ressurs i skulen:
- Verdsetja eleven sin bakgrunn og leggja til rette for at eleven kan fortelja om sin kultur.

